

SZENTES ÉS VIDÉKE

POLITIKAI LAP

A CSONGRÁDVÁRMEGYEI GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelen vasárnap a csütörtökön.

Előfizetési ár:

Magyarévre 2 korona 50 fillér. Félévre 3 kor. Egész évre 10 kor.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Görög-udvar,
hová a kéziratok címzendők

Hirdetéseket és nyílttéri közleményeket:

a kiadóhivatal

mérsékelt áron számít fel.

Magános emberek.

(b) A társadalom, szociológiai értelemben csak akkor alakul ki, ha az emberek egymás mellett élnek és az egymás mellett valóságban kívül összeműködés is van közöttük. Az összeműködést a társadalom teszi lehetővé, az összeműködés pedig a társadalmat. A társadalom asszociált embereket tételez föl azoknak a jótéteményeknek következtetésül, amelyeket az összeműködés nyújt. De nem keletkezhetnek megegyésesen alapuló tevékenységek olyan tényezők nélkül, amelyek által a tevékenységek nem lehetnek különböző fajuk a nélkül, hogy az összeműködők ne teljesítenének különböző köteleességeket. Ez annyit jelent, hogy az összeműködést szervezni kell, akár önkéntesen akár kikényszerítőleg.

Elég ennyi abból az emeletből, amelyt Spencer Herbert állít föl és amelyben meghatározta a társadalom alakulásának feltételeit, de az alakulás szükségességét és földadatait is. Az ember társas lény: ennyi bizonyos és társadalmi szervezethez nélkül az emberek nem tudnak megfelelni még a saját maguk főtartása iránt való köteleességeiknek sem. A társadalom szükségességét igazolni körülbelül olyan feladat, mint azt bizonyítani, hogy van fehér, vagy fekete szín, vagy hogy van oxigén és nitrogén. A társadalom szükségszerű alakulat és remetek éppen úgy nincsenek, mint tehér hollók, vagy fekete hóhelyek. A társadalom szükségszerűségének megállapítása után nézzük és figyeljük, vajjon a magyar társadalomban az egymás mellett élésen kívül megvan-e az az összeműködés, amely nélkül a társadalom ki nem alakulhat. Bizony, nincsen meg. Szomorú igazság, átka a nemzetnek, forrása minden bajnak, hogy a magyar társadalom szervezetlen, hogy itt az emberek között a közéleti működésben nincsen összhang, hogy itten nincsenek átértett, megérett és tudatos nemzeti célok, amelyek érdekében minden magyar dolgoznék. Ha nézzük a magyar közéletet, ha figyeljük annak jelenségeit, hamarosan látjuk, hogy ebben az országban még kialakult társadalmi csoportok sincsenek, hogy itten még ellentétes tömörülések sem harcolnak egymás ellen: itt minden ember maga él, maga vergődik és maga

pusztul el. Ez az ország a magános emberek országa, ahol minden egyes ember segítség és támogatás nélkül éli végig életét.

A társadalmában az ember nem önmagáé: — mondja Kölcsey Ferenc, aki legszebben fejezte ki az önzetlenségnek ezt az emeletét, ugye nálunk minden ember csupán és egyedül saját magát. Ez az az ország, amely tele van izolált politikusokkal, ahol a tudósokat nem segíti senki, ahol az ipárosokat nem támogatja a kereskedelem, a kereskedőt a gazda; ez az az ország, ahol nem tud kialakulni se valamely egységes csoport, legkevésbé egységes nemzeti társadalom. A szomorú embereknek, az elvadult, magános embereknek birodalma ez az ország és valóban nem csudálatos, ha minden jelentékenyebb nemzeti munka itt lehetetlen. Ahoz, hogy ez az ország gazdaságilag megerősödjék, hogy művelt, erős és hatalmas legyen, az volna szükséges, hogy egységes társadalom egységes célokkal dolgozzék ezért. Amde itt minden ember külön úton jár, mert kénytelen azon járni. Magános ösvényeken járhatnak csapások barlangoknak, kőszálnak és kőborolnak itt az emberek helyett, hogy erős összetartással együtt haladnának és taposnának útjuk számára egy széles, járható országutat.

A nemzet minden ereje, az ország fejlődésének lehetősége abban volna, ha egységes nemzeti társadalom szervezkedne. A politikában nálunk számkivetettek vannak: befelé az országba a semmivábebe száműzöttek. A közéletnek olyan kiválóságai, mint Tisza, Bánffy, Eötvös nálunk politikai egyedülvalóságban élnek, a nélkül, hogy alkothatnának. A tudós nálunk maga dolgozik, s az ördög sem gondol azozal: mit alkot, mit terem, mik volnának a szükségletei, a hiányzó eszközei, amelyek segítségével tovább dolgozhatnék. A polgárság teljesen magában él, anélkül, hogy akár politikai értéke, akár gazdasági ereje kihasználódne. Nincsen paraszttársadalmunk sem; az is magárahagyott, vezetés nélkül való és a nép közművelődésének, gazdaságának előrevitelén igazán nem munkálkodnak negyedannyi erővel sem, mint ahogy az kívánatos lenne. Nincsenek itt társadalmi osztályok, itt csak magános és elhagyott emberek vannak, akiknek nincsenek bizodalmaik és még kevésbé vannak reményeik.

Vajjon hozá vezet ez? Gazdát-

lan lett ez az ország, magános és elhagyott, miként az emberéi. Talán magyar átok ez. Rokontalan, elhagyott nép a magyar, amely egyedül áll a szláv és a germán tömegek között Európa kellős közepén. Éppen ilyen rokontalan, elhagyott, magános minden magyar ember. Talán a turáni átok ez, talán szomorú örökség, avagy pedig egy hosszú, nemtörődömségben eltelt korszak következtess. Évszázadokon át a harcok, a villongások, az elnyomatás és a gazdasági különbözőségek miatt nem tudott kialakulni a nemzeti társadalom. Minden nemes úr kiskirály volt a maga birtokában, minden jobbágy rabszolga, földtúrú vakondok a maga kunyhójában: ki törődött a másikkal, ki gondolt a másikkra? Ez lett a multak öröksége, hagyománya és átka: kialakult egy társadalom, amely minden, csak nem társadalom, amely ellentétekkel, sőt ellenségekkel teljes, amelyben csak egymás szomszédságában élnek az emberek, csak egymás közelségében dolgoznak, de amelyben nincsen módja és lehetősége annak, hogy valamely együttműködés, tervszerű munka, nemzeti közvélemény kialakuljon.

Gyászos siralmak ezek, amelyeket érez, tud és gondol minden magyar ember, és amelynek szomorú következtesséi suttognak mindenkit, aki ez ország szomorú magánosságában él. Azok az igazságok világítják meg, hogy ez az ország miért nem fejlődés-képes, ez a titka kulturális és gazdasági elmaradottságunknak. Más országokban, más nemzeteknél együtt dolgoznak, együtt haladnak az emberek, egymást támogatják, egymásért lelkesülnek. Ez az ország viszont az ellenségek országa, itt mindenki marja a másikat, itt durrognak, irigykednek, kárörvendenek az emberek, itt mindenki azon dolgozik, hogy miként gátolja, zavarja és akadályozza a másikat munkájában, miként tegye lehetetlenné annak boldogulását.

Szomorú magánosságban élnek itt az emberek, szomorú egyedülvalóságban van ez az ország. Vajjon biztato-e ez a jövődre, vajjon reményesség-e ez a fejlődésre? Aligha. Nincsen férfi, nincsen ember, aki itt vezetni tudna, aki körül szeretettel, bizodalommal csoportosulnának az emberek. Nálunk mindenkinakott nagyság és minden terv halvaszületett; itt az emberek nem életre, hanem tengődésre és halálra születnek.

Ez az, aminek véget kell vetni,

ez az, amiért egészséges nemzeti társadalmat kell teremteni, meg kell tanítani az embereket az egymás megbecsülésére: ez az első feladat ebben a szomorú országban, ebben a magános, elhagyott, gazdátlan szép országban.

Hogy magyarosít Apponyi. E ő t v ő s

Károly a napokban Apponyi Albert gróf kormányzatát magyartalannak mondotta. E ő t v ő s h ő z csatlakozott Bánffy Duszó báró, ki a mai komikus és nemzetietlen közélet okozójának szintén Apponyit állították oda. Bánffy ezen állításával szemben Apponyi védekezett, hogy az ő nemzetiellenes kormányzatát Bánffy szemmiféle konkrét adataival nem igazolja.

Az alább következő miniszteri rendelet, melyet Apponyi, a külügyminiszter, sajtóközlemény fogalmazott és a melyet a függetlenség nagy államtitkár, Tóth János, követendő szinokrémének jeleit meg mindazok számára, akik a közoktatásügyi minisztériumban a vonatkozó ügyekkel foglalkoznak: egy konkrét adat arra, hogy Apponyi kormányzata erősen nemzetiellenes.

I. me:

A 138704/1907. számú rendelet másolat.

„I. Kassai római katolikus püspöknek k. Hivatkozással múlt évi március hó 27-én 12357. sz. a. kelt átiratára, van szerencsém tiszteltteljesen nagybecsű tudomására hozni Cimednek a sárosmegyei tanfelügyelőjé től újabban érkezett és a varmegye főispánja által is támogatott oly érteimű jelentést, hogy Rusznyák Bálint palonai római katolikus állami iskolai hitoktató többszöri rendelkezései dacára sem hajlandó az állami iskolában a hittant a felsőbb osztályokban magyartanítani s az iskolás gyermekekkel sem az iskolán belül, sem kívül magyarul nem beszél. Van szerencsém Cimedet ennél fogva felkérni, hogy a nevezett hitoktatóval szemben többször ismételt szabálytalan magartatása miatt böles belátása szerint eljárni s ilyen eljárás eredményéről mielőbb értesíteni méltóztatassék. Budapest, 1907. december 29.

II. (Határát az I. sz. mására.) Sáros megye tanfelügyelőjéhez folyó évi 1788. sz. jelentésére, tudomás végett azzal küldöm meg hogy a hitoktatás nyelve tekintetében esupán azt követelem, hogy az a felsőbb osztályokban magyartanítási eszközöltessék. A hitoktató-dij beszüntetésé iránt tehát csak akkor fogok intézkedni, ha Cim újabb jelentéséből arról értesülök, hogy Rusznyák Bálint lelkész csak a követelésnek sem felel meg. K. Apponyi s. k. 1908. január 18.”

Tudni kell ugyanis azt, hogy a szabadelv, de még a darabont kormányok közoktatásügyi miniszterei — nemzeti kormányzat szempontjából — ideális magaslapon állottak Apponyi ezen rendelete fölött. Állaspontjuk az volt, hogy az állami elemi (magyar) iskolákban a hittannak — mint a többi közönséges tantárgynak — tanítási nyelve a magyar. A szabadelv, de még a darabont miniszterek is abban az esetben, ha a hitoktató magyar állami iskolában idegen nyelven merészelt mégis előadni, akkor az ily hitoktató-

tól a tiszteletdíjat (melyet törvény szerint nem kötelek adni a kincstár) aszonnal megvonták és az állami iskola egyik magyar tanítóját bizattak meg a hitoktatás ellátásával.

Ez volt a magyar állaspont, melyely szemben Apponyi rendelete minden nemzeti karakter nélküli való és nagy visszaesést bizonyít.

A ki évtizedeken keresztül védte a szabadelvű kormányt, hogy nem elég nemzeti; a ki a nemzeti irányzat érvényesülésére pártot alakított: mikor hatalomra került, sajtóközlemény szövege meg egy ily nemzeti szempontból meghátráló visszaesést magában foglaló rendeletet.

Az új ipartörvény. A kereskedelemügyi kormány a napokban megküldte a szeptemberi kereskedelmi és iparkamarának az ipartörvény revíziója munkalataiból már kész: az ipar gyakorlatáról, valamint az ipari és kereskedelmi alkalmazottak védelméről szóló törvényjavaslat előadói tervezetét tanulmányozás és annak idején való véleményes jelentést végett. A miniszter elrendelte, hogy a tervezetet a kamara keretében levő összes ipartestületek, kereskedelmi körök s egyéb érdekeltségek bevonásával megtartandó kamarakerületi gyűlések keretében kell tárgyalni. As érdekelt leirat, mely az új ipartörvény mielőbbi életbe lépésével is kecsesgeti, így szól:

„A szeptemberi kereskedelmi és iparkamara t. Elnökségének. A jelenlegi kormány átmeneti feladatai mellett a gazdasági és társadalmi élet előzárhatatlan szükségleteinek kielégítését és az évszögből szükséges reformok megvalósítását feladatai lüfte ki. A halaszthatatlan reformmunkalok között, melyek mindegyike gazdasági és társadalmi életünk egy-egy régen érzett hisnyat és bajt pótolni, illetve orvosolni voltak és vannak hivatva, tárcám keretében első helyre tettem a magyartanítás iparosság legrégibb kívánságának teljesítését, az 1884. évi XVII. törvényeikbe foglalt ipartörvény revízióját.

Az ipartörvény revíziójának munkalatai az abban megoldásra váró kérdések rendkívüli fontosságának és a végzendő munka nagy terjedelmének fogva ma még sincsenek teljesen befejezve. Az e célra készülő törvényjavaslati részének szövegezésé még munkában van. De elkészültek annak az iparüzési jog megszerzésére, az ipar gyakorlására, az iparoktatásra és a munkavédelemből a munkaviszonyokra, a munkaidőre, a munkások egészségének és testi épségének védelmére, úgyszintén a munkások közvetítésére vonatkozó részeit s miután az ipartörvény módosítása céljából az ipar gyakorlásáról, valamint az ipari és kereskedelmi alkalmazottak védelméről alkotandó törvényjavaslatnak ezek a részeit tárgykuknál fogva önállóak, szükségesnek láttam az elkészült részeket már most kiadni, hogy az érdekeltségeknek annál több ideje legyen a nagy terjedelmű munkalatt alapos tanulmányozására. A hiányzó részeket folytatódólagosan a mellékelt füzethez a legközelebb fogom kibocsátani és megküldeni.

Oly célból, hogy az érdekeltség a magabíratásban semmiképp se legyen feszélyezve, a törvényjavaslatnak sem a mellékelt füzetben foglalt, sem az ahhoz pótlólag kiadandó észlel tekintetében, a magam részéről még

nem foglaltam állást, ez a javaslat kizárólag előadói tervezet. Ezért, nehogy a törvényjavaslatnak az országgyűlés elé terjesztése az érdekeltek szakszerveletének késedelmes beérkezése miatt indokolatlan halasztást szenvedjen, felkérem a kereskedelmi és iparkamarát, hogy addig is, míg a törvényjavaslat végét megküldöm, az előadói tervezet most közrebocsátott, azután majd a legközelebb kiadandó részét is kerületi összes ipartestületei és egyéb érdekcsoportok bevonásával értekezletileg mielőbbi behatóan tárgyalatni s ez értekezleti tárgyalások végeredményéről hozzam az előadói tervezet hiányzó és pótlólag megküldendő részének vételétől számitott négy hét alatt kimerítő jelentést tenni saiveskedjék.

Megjegyezve, hogy az ipartestületeknek az előadói tervezetet tanulmányozás céljából szintén megküldöttem, értesitem még a kamarát, hogy a törvényjavaslatot szaktanácskozomány útján óhajtom a vezetésem alatt álló minisztériumban tárgyalatni, mely szaktanácskozományokat ez év március végén óhajtom megkezdenni. A szaktanácskozomány idejét pótlólag közlöm a kamarával.

Ipari szervezet.

Több mint két évtizedes küzdelem és sok igérgetés után végre közkezen forog az új ipartörvény tervezetének első része.

E törvény keretében kell kielégíteni száz meg száz keresetforrás, száz meg száz különféle, sokszor ellentétes érdekét. Azon felül nemzeti gazdaságpolitikai gondolatot kell beleplántálni, a melynek mint első energiának az atalulások nehéz esztendeiben épp úgy kell hatnia, mint később a megállapodottság nyugalmasabb korszakában.

A törvénytervezet eddig ismert első részéből a gazdaságpolitikai gondolat a maga egészében még alig világlik ki. A képesítésnek erősebb, valóságos védelmet kíván nyújtani, a mit a kézműves mesterség az 1884. XVII. törvényeikké rendelkezésében nem talált meg. A gyaripar vagy iparizmus béklyóit könnyíteni akar. Ez már is megállapítható. De ma még kihívhatatlan az, hogy a mit így a kézműves s a gyáros egyenként nyer, azt az ő testületeik miként lesznek képesek megóvni, gyümölcösöztetni, tovább fejleszteni.

A törvényjavaslat a kötelező társulást jelöli meg az ipari szervezkedés alapelveül. De azt már nem mondja meg, hogy a kötelező társulást csak a kézműveseknek, vagy a kereskedőknek is megkivánja-e honosítani? Továbbá azt sem, hogy általában szakmanként, vagy ha nem: mely csoportnál, vagy csoportoknál óhajja a szakmanként való kötelező társulást?

Padig ez igen nagy és lényeges kérdés. Ugy szóval tengelye a jövendő egész iparpolitikájának. A nagy gazdasági harcok a társulás, az egyesülés jegyében folynak. A hol megvan a kellő intelligencia, ott, ha a társulás nem is kötelező, megteremti azt az érdek községe. Mert a kis erő, a kis tőke, meg az egyazon munka dologtevői is csak egybefoglalva válnak tényezőkké. De mi történjék ott, a hol, mint nálunk, a nagy tömegeknek sem a szak, sem az általános műveltség nem jutott még oly fokra, hogy az erő összefoglalásának értékét fölbecsülni tudnak? Ott a társulás szükséges és kötelező voltat dekretálni kell az új ipartörvény tervezete más elismeri. Csak a felelő hogy kétségben, hogy a jelenlegi és részben állapotokkal szemben mutatkozó ez a helyesebb állapont nemcsak a formaiságokra, az ipari szervezetek adminisztratív tevékenységére vonatkozik-e? A lényeg, a szethúzó egyfoglaló elemek összeforaszott anyagát szolgáltató anyagi érdekeltséget nem hagyja-e épp úgy figyelmen kívül, mint tette ez a még érvényben levő ipartörvény 122. és 123. szakasza? Mert ezek szerint. Buda-

pest kivételével, a városokban és községekben csak egy általános ipartestület volt alakítható. Ez is csak akkor, ha a képezéshez köztit mesterséggel foglalkozó legalább 100 helybeli iparos közül a kétharmadrész ezt kívánja. Ezek az általános ipartestületek ennél fogva, ha megalkakultak is, a városos kivételével, minden iparágat jól-rosszul egy spanyol csizmába gyömöszölték bele. Az ipartörvény 126. szakaszában foglalt feladatoknak megfelelni nem tudtak. Rendes egyetértés helyett, a mit az iparosok közt teremteniök kellett volna, az utközö érdekeoportok sztrájkzásának sárkányfogait vetették el. Az egyes iparágak fejlesztésén közre nem működhetek, az ellenök intézett csapásokat föl nem foghatták. Anyagi érdekelteket szövetkezettek alakítása által az általános testületek alig mozdíthatók elő. A békéltetést, a szakmák sajátságainak ismerete nélkül helyesen elvégezni nem tudták. A hatóságokat ugyanez öbölök kellőképpen tájékoztatni képtelenek nem voltak. Sem tagjaik, sem a hatóságok, sem a nemzeti iparfejlesztés szempontjait nem találták meg bennük azt a segítségát, a minék számba voltak. Az ipari munkaszorgalmakkal szemben a melyek szakszervezeti alapon folytak, teljesen tehetetleneknek bizonyultak. Sőt még a megalkakulásukat sem tudták még a munkabérmozgalmak sem elősegíteni.

Az ipari munkások nagy speciális áradatával, az egész országot behalozó szakszervezetekkel szemben csak háromszáz és egyhúsz (323) általános ipartestület áll és a szakmák részben való szervezkedéshez való ragaszkodás oly mértékű, hogy az egyes szakmák érdekeit szolgáló ipartársulatok száma is nagyobb (287), mint az általános ipartestületeké. Nyilván azért, mert a szakmák az egyes ipartársulatok inkább megtalálják azt a védelmet, a mit nyújtanak az ipartestületeknek volna a hivatásuk.

Kézműves-ipar, az, a mely általános ipartestületekben, ipartársulatokban, vagy még ilyenekben sem egyesült, mindazáltal zülük. Az ipartestületek vegyes jellege, az ipartársulatok megszorított jogkörök ennek újat szegni nem tudta. Pedig, ha szabad és a gyáripár föl is szivja a kézműipar elemének és életérjének egy részét, ennek még nem a zülés a természetes következménye. Ellenkezőleg. A természetes folyamat az volna, ha a kézműipar alakulna át egyrészt egyeni kiváság folytán gyáripárrá. Szimpomatikusán ily jelenségekkel találkozunk is; de ez az alakulás, a mely a nagy iparüztrális állapotokban rendszerré fejlődött, nálunk jelentőségére szert tenni nem tudott. Ha tehát a jövődön iparpolitikájának alapelveit az új ipartörvény révén is szolgálni kívánjuk, akkor az a főbőnjő momentumot, mely a kézműipar fejlődésére és érvényesítésére alapozza a gyáripár nem-mely ágának labra kapását, figyelmen kívül hagyunk nem szabad. Erre való az iparosoknak szakmák szerint való szervezése.

De a szakmák szerint való szervezésre kényszerít a munkások szakszervezkedése is, mely alapszabán véve szakonként történt is mint megannyi gyökérszál táplálja a szocializmus elhatárolódott törzset és termi a terebélye alá menekülk szára a gyümölcsöket. A szakmáknak még szervezeten munkaadók, akár egyesültek ipartestületekbe, akár nem, a szakmáknak szervezkedett munkások követelődésével szemben, ha alkalmilag összeverődnek is, védekezni képtelenek. Avagy ha védekeznek, szélsőségekbe mennek, elhamarkodva cselekedzenek. A szakmáknak szervezett, fegyvermezt munkástörvények vagy győngyösgüket használnak ki, vagy új meg új utközöpontokat keresnek és találnak az elhamarkodott megjegyzésekben. Pedig nem szorult külön meggyőzést, hogy iparunk termelő és szolgáltató képességének, valamint nyugodt fejlődésének mily sokat árt az az állandó nyugtalanság és öklözés, amit a szakadatlan munkabérmozgalmak okoznak, holott a munkabérmozgalmak, a mint mauss, úgy nálunk sem fájhatk volna el a panasolt mértékben, ha nálunk is a munkaadók szilárd szakszervezetei foghatták volna föl minden támadásukat.

A mi nem történt meg a multban, annak megkell történnie a jövőben. A törvény feladata az irányítás és a törvényhozásnak oly megelőző intézkedésekről kell gondoskodnia, a melyek a rend fontartására, kenyérkeresetek védelmére, a gazdasági élet fejlesztésére alkalmasak. Mivel pedig a ténylek és maga az élet is igazolja, hogy úgy a munkaadók mint a munkások a maguk gazdasági érdekeinek védelmére a szakonként való szervezkedést alkalmasabbnak tartják, mint a vegyes szervezeteket — az általános ipartestületek számát fölműlő szakipartársulatok és a munkásszervezetek a bizonyossága ennek — ennélfogva adva van az Irány, a melyet a törvényhozásnak recipiálni kell. Nem azért, hogy szembe állítsa a küzdő feleket, de azért, hogy a békés együttműködés megadja nekik a módot, az alkalmat és ezeknek intézményszerű biztosítékait.

A külföldi törvényhozása ugyanezen az uton jár. Németországban az iparral ösállóan foglalkozók, közös ipari érdekeik előmozdítására ipartestületek alakítanak; Norvégiában, ha valamely ipartestületben több különféle természetű kézműipar van egyesítve, úgy ez a testület több testületre osztható; Svédországban és Szerbiában az ugyanez vagy különböző iparágak művelői (Szerbiában a kereskedők is) külön szervezett testületek alkotnak; Oroszországban céh egyfajta ipartűző egyénekből áll. Romániában a közseg minden iparosa a törvény alapján kötelezett tagja a szakmabeli ipartestületnek. Belgiumban a szaktársulatok (Unions professionnelles) kizárólag egy-egy szakma tagjaiból alakulnak. Szóval, vagy adva van a lehetőség a szaktársulatok kialakítására, vagy egyenesen kötelező. Hogy a fejlődés iránya ez: mutatja a német munkáskamaráról szóló új törvényjavaslat is. Ennek indoklása arra a k e r d e s e, hogy helyesebb-e a szakmák szerint való tagozás, így felel: A szakmák szerint tagolt kamarákról a különféle szempontok helyes méltatása és a szakmabeli érdekeknek helyes érzékeléssel való előmozdítása a leginkább várható.

Mivel a kötelező társulás elvét már a mi ipartörvény-tervezetünk is elfogadja, ez öbölök csak annak a hangoztatása mutatkozik kívánatosnak, hogy a kötelező társulás szakonként történjen. De a szakonként való tagolás nem lehet csak helyi jellegű. Országosan kell kiépíteni, úgy, hogy minden szakmának — a mint az önkéntes társulás útján minden külföldi államban az ipartörvényekben foglalt intézményszerű rendelkezések folytán is, részben nálunk is, de c nélkül, történt, — meg legyen a maga országos szövetsége amely az egész szakma nevében eljárni, nyilatkozni, javaslatokkal előállni jogosult. Csak-hogy, mert az érdekeit közönség tulajom többségének értelmi nívója nálunk még mindig nem oly magas, hogy a társulás szükség és célszerű voltát magától belássa, de meg azért is, hogy e szövetségek tényleg az egyes egész szakmákat képviselhesék, a szakszövetségeket is a kötelező társulás elvének fölépíteni. Az egyes szakmák országos szövetségeinek szakonként megválasztott vezetőiből kellene megteremteni az országos ipari és kereskedelmi tanácsokat, sőt e szövetségek közpökök szerveinek vezetői adhatnák a kereskedelmi és iparkamarák belső tagjait is. Így igazán csupa és kétségkívül a leghelyesebben megválasztott szakröbölki általánák az ipar és a kereskedelm irányító és tanácsadó szervei és intézményei a melyek a maguk elméleti ismeretekkel párosult gyakorlati szaktudásukkal a magyar ipar és kereskedelem és velük együtt az egész gazdasági élet fölvirágztatása dolgában a mindenkori kormányoknak, minden öltészetűség nélkül, a lehető legjobb ötbárgazsátsékkal szolgálhatnak. Viszont ily szervezet mellett a mindenkori ipar- és kereskedelem politikai intenciók is a legsikeresebben volna- nának érvényesíthetők.

Ujdonságok.

Sentes, 1908. Február 27.

— Emlékeztető. Csongrádvármegye törvényhatósági bizottsága f. hó 28-án, péntek

ken délelött 10 órákor tartja rendes évnegyede közgyűlést. Ezt megelőzően, f. hó 27-én ma délelött 9 órákor az allandó választmány ülés az vármegyeház kistermében.

— Városi közgyűlés. Sentes város képviselőtest: március 2-án, hétfőn délelött 9 órákor, a túl a kurai tanácskozó teremben rendes közgyűlést tart, melynek tárgysorozatára a követhető fontosabb ügyek vannak napirendre tűzve: A munkás-segélyalap vélemlényező bizottságának megalkakítása. — Tanácsi előterjesztés a polgári leányiskolának állami kezelésbe való átadása ügyében. — Ugyannak előterjesztése a kir. járásbírósg céljaira emelendő új épület ügyében. — Ugyannak előterjesztése a kiseri főútjának műkülti leendő kiépítése tárgyában. — Ugyannak előterjesztése a külterületi nyolc új tanyai iskola helyének megállapítása és az iskolák felépítésének versenytárgyalási hirdetmény kibocsátása iránt. — Hufnágel Jakab volt városi álatorvos fölebbezése napidíjainak kiutalása ügyében. — A születésnök kérelme fizetésük javítása iránt. — Papa város körlevele a fogyasztási adók átengedése ügyében a képviselőházhoz kérelem intézése iránt.

— Dögl Agolf pénzügyigazgató. Miat megbízható forrásból értesülünk, Dögl Adolf, a szegedi kir. pénzügyigazgatóság helyettes vezetője legközelebb megérdemelt előléptetésben részesül. A pénzügyminiszter ugyanis Dögl Adolfot pénzügyigazgatóvá nevezte ki. A kinevezés a hivatalos lap egyik közlelőbbi számában jelenik meg.

— Munkásház-telepek a megyében. Cicatrie Lajos dr. alispán a napokban, az aradi kultúrternökség és az országos telepítő osztály megbízott főmérnökeivel ismét kint járt Mindszenten, hogy az ottani munkásháztelep létesítése iránt megkezdett és fardhatatlanul végzett akcióját egy lépéssel ismét előbbre vigye a megvalósulás felé, a szegény munkásosztály érdekében. Az alispán ezen Mindszenten kintléte alkalomkor a község öljárárságával és a munkásházépítő bizottság önlökével folytatott beható tárgyalás és az annak folyamánjaként megtartott helyszíni szemle során az az eszme merült fel, hogy a munkások az egy-egy részükre számított 400 — 400 négyzetöblnyi telek-területet két darabban kapnak meg, nevezetesen 200 négyzetöbllet tisztán hátrahely céljaira a temetők mögött levő, pontosabb felvázolás szöföldeléből, a további 200 négyzetöbllet pedig — mint öntözésre berendezendő veteményest, — a Pallavicini- uradalomtól, vásárlandó, mélyebb felvázolás, ögnyvezett töföken, mely erre a célra kiválóan alkalmas. A tervek kidolgozást most ezen az alapon vezl a kultúrternökség munkába és remény van rá, hogy így tavasz nyitával a munkások megkezdhetik Mindszenten a hátrépitést. — A mindszentli kapesolatlan haladnak előre a vármegye más községeiben építési tervezett munkásház-telepek ügyei is. Tipén szintén folyamatban van ez iránt a munka; mely azonban ott nagyon lassan halad előre. Cicatrie alispán arra már készen nyilatkozott, hogy a tápi megyei epreskert területét átengedi a telep céljaira és megbizta Bonyha y Sándor tápi jegyzőt, hogy az epreskerttel határos néhány földdarab tulajdonosával igyekszik földjük méltányos árban és célra való átengedése iránt megegyezni. A felszölitottak akkor készek voltak földjük négyzetöblletét egy-egy koronával számítva, a telep-építés rendelkezésére adni, —

mikor azonban a jegyző együttes érkezkeltre hívta őket össze, vérszemet kapva, az árt két honosára csaptak fel. Ezen a szűkebbi kapzslásgon saecnev hajótörést a tápé munkásház-telep ügye.

— A pénzpiac. Az utolsó közlekedése csaknem hatástalan a pénzpiacra. Csekély forgalommal a leszámítási kamatláb változatlan. A bécsi kinalat tartózkodó, viszont a kereslet is csekély. A jegybank budapesti fiókjánál egy millió korona benyújtással szemben, a napokban két millió korona volt az esedékesség. Mig nálunk a pénzviszonyok csaknem változatlanok és a javaslat csak igen lassú, a londoni pénzpiacra már legközelebb a bankkamatláb újabb leszállítását várják. Az angol bank legutóbbi kimutatása az arany készlet növekedését mutatja; a magánkamatláb pedig — mint jelentik, 3 és fél százalékos. Newyorkból is aranyvisszaözlönést várnak. Mindebből arra következtetnek, hogy legközelebb a jövő héten az angol bank 3 és fél százalékosra szállítja le a hivatalos rátát. A német biró dalmban a k állapotai javult. Tetemes visszafizetések történtek, az adómentes tartálék is jelentékeny és a tállak és hó végére nem is, de március elejére a bankkamatláb leszállítását várják legalább fél százalékkal. A magánkamatláb Berlinben 4 és fél százalékos.

— Disztorna — diák mulatság. A főgimnáziumi ifjúságak disztornával összekötött tánevigalma mult szombaton este volt a városi színházteremben melyből ez alkalomra a szinpadot elváltoltatták, hogy a tornának megfelelő helyet nyerjenek. A tornát a betegségéből alig fölépült Kovács Pál főgimn. tornatanár vezette, aki ezúttal számolt be először — tegyük mindjárt hozzá: a legkedvezőbbben — tanári munkájának eredményével, a nyilvánosság előtt. Az ifjak festői csoportja kellemesen lepte meg a szép számú közönséget, amelyre az a tornajáték — egy béli mulatság keretében — az újabb ingerelő hatott. Amit pedig az ifjúságunk — kezdve az I osztályosokon, fel a VIII. osztályig a testi fejlődés és ügyesség terén bemutatott, az mind az avatott, értelmes mester vezető képességét dicséri. Mint a gimnázium legjelesebb tornászai jutalmakat nyertek: egy arany érmet és babéroszorút Lapu Bertalan, I ezüst érmet Horcsik Nándor, bronz érmet Illés Sándor, a helyből távolugrásnál az első díjat Halász Szabó Imre, a másodikikat Horcsik Nándor, a harmadikat Csúcs Miklós, a lovon és magasugrásban az első díjat Pász Ferenc, a másodikikat Dóczi Imre, a harmadikat pedig Dengel Fülöp nyerték el. A távolugrás maximuma 2 és fél méter, a helyből való magasugrás maximuma 1 mtr. 15 centi volt, — ami igazán meglepő szép rekord. A tornaverseny után következett táncmulatság, ahogy ez már diákoknál szokás, a legfestelenebb hangulatban, kedélyesen folyt le; az ifjak faradhatatlanok voltak a táncban és bizony csak reggelre ért véget ez a kitünően sikerült vigasság.

— Értekezlet az iskola államosítások ügyében. A városi főjegyzői hivatalban, Magyar József h. polgármester elnöklése mellett, tegnap délután igen látogatott népes értekezlet tartottak az e végből meghívott városi képviselők és új tanyai iskolák elhelyezése és a polgári leányiskola államosítása ügyében. Ez értekezlet beható vita után megállapította a nyolc új tanyai iskolák helyét s megállapodást javaslatként terjeszt a hétfői közgyűlés elé, hogy annak alapján az iskolák építésére a versenyterjesztési hirdetményt közzé lehessen tenni. A polgári leányiskola államosítása dolgában szintén egyhangú megállapodásra jutott az értekezlet, melyet szintén, mint javaslatot fogtak a hétfői közgyűlés elé terjeszteni.

— A vidéki rendőrség államosítása. Kolozsvár város törvényhatósági bizottsága a f. hó 20-án tartott közgyűlésén egyhangulag kimondta, hogy a város rendőrségének államosítása iránt a belügyi kormányhoz és a képviselőházhoz feliratot intéz. Egyben elhatározta a közgyűlés, hogy az összes vidéki városokat átiratilag fogja megkeresni, hogy hasonló felirattal forduljanak a törvényhozáshoz és a kormányhoz. A kolozsvári törvényhatósági bizottság közgyűlésének elhatározását az évek hosszú során át tapasztalt szocialista mozgalmak, a szocialisták által ott a személy-és vagyonbiztonság ellen intézett merényletek érlelték meg, melyek: az ottani polgárság személy-és vagyonbiztonságát tépten nyomon veszélyeztetették. Kolozsvár város már több ízben megpróbálkozott tetemes pénzaldozat arán, hogy újra szervezze a rendőrséget, de ezek a próbálkozások nem jártak eredményes és az ottani rendőrség most sem tud feladatának megfelelni. — A kolozsvári ok a rendőrség államosítására nálunk nem fog fenn a szocialista tekintetében. Az azonban kétségtelen, hogy az egész városi rendőrség államosítása általában az, személy- és vagyonbiztonság érdekében mindenütt kívánatos volna, mert a városok egyike sincsen annyilag abban a helyzetben, hogy a követelményeknek kifogástalanul vagy csak megközelítően is megfelelő rendőrséget a maga erejéből szervezzön.

— Államsegély a tápéiaknak. Mirt adtunk már róla lapunk egy előző számában, hogy Darányi Ignác földművelésügyi miniszter, akiben a magyar kormány tagjai közül kétségtelenül a legtöbb szociális érzék van, — a tápéi gyékényfonó háziiparosok szövetségének állami támogatást ígért oly célból, hogy annak segélyével gyékény és sástermelő területeket bérlethessenek, gyékényt és sajt vehessenek, Tápéra szállíthassanak és kéz árúikra, azok értékesítését elősegíték kapván, ezzel kikerüljenek az őket kiuzsorázó gyékény árú — nagykereskedők karmái közül. Darányi Ignác földművelésügyi miniszter ezt az ígérteit már be is váltotta: a vármegye alispánját a napokban értesítette egy leiratban arról, hogy a tápéiaknak, a fentjelzett célra, 20000 koronát utalványozott ki s egyben tudatta azt is, hogy a tápéi gyékényárúk, valamint az oda szállítandó nyersanyagok kedvezményes vasúti szállíthatasának engedélyezése iránt megkereste a kereskedelmiügyi minisztert, — ez ideig azonban — mint jelzi — ez a megkeresése elintézet nem nyert.

— Városi bál. Léhasan folynak az előkészületek a városi bálra, melyet a városi tisztviselők és képviselők együttesen rendeznek f. hó 29-én, farsang szombatján este, a tisztviselői nyugdíjalap javára, a színházteremben. A rendezőség írádhatatlan az est sikerének biztosításában, izékes táncrendeket készített a megjelenő hölgyek megjelésére, mely bizonyára egyik kedves emlékét fogja képezni a rendkívül kedélyesnek és festelennel ígérkező estélynek és tekintettel a várható tömeges részvevőre, előre figyelmezteti a résztvevni kívánókat, hogy ne csak páholy jegyeiket, de egyéb belépőjegyeiket is igyekezzenek, a meghívón jelzett ázletokban előre megváltani, nehogy a bál estjén a pénztárnál kálmetelen torlódsáknak és tolongásnak legyenek kitéve. A szélesebb körű rendezőség tagjai figyelmét viszont arra hívja fel, hogy rendezői jelvényét ki-ki a bál estjén a pénztárnál veheti majd át.

— Vásár a szomszédságban. Csongrádon az ideai tavaszi országos vásár f. hó 29-én.

szombaton kezdődik a jóságvásárral, melyre vézementes helyekről mindenféle lábajóság felhajtható. A gyalogos áruvásár masnap, vagyis március elején lesz.

Uj erőt ad

a SCOTT-féle Emulsió akkor is, mikor más szér már nem használ. Mindig veszélyes kétes értékű szerekek kísérletezni, amikor az ember egészségéről van szó. Gyengeség esetében, különösen lábadozóknál, vagy vérszegénység, tudóba jött, túlterhelte munkából származó betegségek folytán az elővigyázatos ember azonnal ahhoz a szerhez folyamodik, mely számtalan esetben kivétel nélkül megbízhatóan hat. Ez a szer a V. 5-1,

Az Emulsió vásárlásánál SCOTT-féle módosított védjegyét — a halasat — a halasat — kérik figyelembe venni.

SCOTT-féle Emulsió.

Egy eredeti üveg ára 2 K. 50 fillér.

Kapható a gyógyszerkereskedésben.

Felolószerkesztő: BÀNFAI LAJOS.

Kiadatlalajdonos: Szentes és Vidéke könyvnyomda

Eladó föld.

Moriczgtati pusztán 150 kat. hold területű szőlőnek való föld örök áron eladó. Értekezhetni Molnár Jánosnál ugyanott, utolsó posta Majsa.

Eladó ház.

Szlávik József Vásárhelyi-utcában lévő 67-ik számú háza sürgősen előnyös fizetési feltételek mellett eladó. Értekezhetni fenti szem alatt, a tulajdonossal. 1-1.

Vérszegények és Gyengék iganak

Adria gyöngyét vörös

Dalmát édes bort

egy literes üveggel 1 kor. 70 fillér.

Kapható

Dobrai Sándor kereskedésében.

3-1

Értesítés.

A mélyen tisztelt közönség szives tudomására hozom, hogy a Hariss-házban a volt Bleier Lajos-féle

mészárszéket

átvettem és újonnan berendezve tovább fogom vezetni s néham marháhus, borjú- és juh-hús mindenkoron friss kivágásban kapható. A n. érdemű közönség szives pártfogását kérem

kiváló tisztelettel.

3-1

ifj. Sajtós József.